

Клас: 5.

Дата: 26 березня 2020 року.

Урок № 52.

Тема: Павло Тичина: коротко про митця і край, де він народився. «Не бував ти у наших краях!»: аналіз кольорової «палітри» поезії

В зошиті, в якому ти працюєш під час карантину, написати дату, яка написана вище. Переписати тему повністю (вона написана вище після слова «тема»).

Сьогодні ми знову помандруємо до світу поезії і познайомимося із творчістю П. Тичини. А також пригадаємо які види ліричних творів вам відомі. Тож вперед, до нових знань!

Новий матеріал.

Народився Павло Тичина в сім'ї сільського дяка й регента Григорія Тимофійовича Тичини. Мати — Марія Василівна, — також із родини священнослужителів, народила тринадцятеро дітей, з яких живими залишилися дев'ятеро — чотири брати і п'ятеро сестер. Павло Григорович був сьомою дитиною. Хлопчик ріс дуже допитливим, змалку тягнувся до книг, до малювання. Від матері, яка прекрасно співала, наслідував абсолютний слух і гарний тембр голосу, змалечку співав у шкільному хорі.

Тичина не став ані художником, ані музикантом, хоча певний час у Чернігові керував семінарським хором, а пізніше, мешкаючи в Києві, — кількома хорами. У колі близьких грав на бандурі, на роялі. По закінченні семінарії П. Тичина вступив на економічний факультет Київського комерційного інституту, але невдовзі змушений був залишити навчання через нестатки і повернутися до Чернігова, де почав працювати роз'їзним інструктором і обліковцем-статистом Чернігівського губернського земства. Він багато їздив по селах Чернігівщини, якийсь час жив в українського поета В. І. Самійленка, котрий підштовхнув його до вивчення мов і перекладацтва.

1913 року друкуються перші оповідання П. Тичини («Спокуса», «Богослов'я», «На ріках вавилонських») із монастирського життя, але проза не була його покликанням. Вже 1914 – 1917 рр. він пише і публікує вірші «Гаї шумлять», «Розкажи, розкажи мені, поле...», «Душе моя — послухай!», «Десь на дні мого серця...», «Молодий я, молодий...» та ін., які привертають увагу всієї мистецької еліти України.

Після смерті матері 5 жовтня 1915 р. П. Тичина приїжджає до Києва, де працює помічником хормейстера в театрі Миколи Садовського, завідує відділом хроніки газети «Нова рада», друкує вірші.

У цей же час з'являється цикл «Панахидні співи», який вперше був опублікований в Одесі лише 1993 року. Присвячено цю збірку першому коханню Тичини до Поліни Коновал, котра не відповіла поету взаємністю. Вершиною лірики раннього Тичини є вірш 1915 року «О, панно Інно, панно Інно...», присвячений її сестрі й опублікований у другому виданні «Сонячних кларнетів» 1920 р. Інна Коновал померла від туберкульозу 1920 р., доля Поліни склалася щасливо. Павло Григорович протягом багатьох років підтримував дружбу з нею та її сім'єю.

Збірка «Сонячні кларнети», опублікована 1918 р., стала новим словом в українській літературі. Після її появи про поета заговорили як про видатного митця. Схвальні відгуки з'явилися на Батьківщині і за її межами. У віршах оспівувались українська природа, любов, устремління в майбутнє, світлі почуття перепліталися з тривогою. Вже в цій збірці він постав визначним майстром слова.

У доробку Павла Тичини починають з'являтися вірші, позбавлені поетичності, образності, ліризму. Тичина, поза тим, був і залишався Поетом. У важкі для країни роки він відгукується на всі проблеми часу. На початку війни 1941 року П. Тичина разом із дружиною Лідією Петрівною та її матір'ю виїжджає в евакуацію в м. Уфу, де активно виступає з віршами. 1944 р., одразу після повернення з евакуації, його призначають наркомом (народний комісар) освіти. На цій посаді Тичина працював до 1948 року і багато зробив для відновлення шкіл і вузів, зруйнованих у роки війни, а також взагалі для збереження україномовних шкіл в Україні. У 1961 – 1963 рр. вийшло шеститомне видання творів П. Тичини, а 1964 р. — останній прижиттєвий збірник «Срібної ночі». 1962 р. йому було присуджено першу Державну премію УРСР імені Т. Г. Шевченка.

Помер Павло Григорович Тичина 16 вересня 1967 р., похований у Києві на центральній алеї Байкового кладовища.

Творча спадщина П. Тичини.

Тема більшості ранніх творів П. Тичини — ліричний герой і природа. «Природа для поета, щось незмірно більше, ніж простий фон подій, які він змальовує, ніж звичайний пейзаж: до неї, наче до близького друга, він іде з своїми радощами і сумом, в осягненні її гармонійних законів він знаходить духовне визволення. Серед лугів і гаїв, спостерігаючи, як «женуть вітри, мов буйні тури», як «тополі арфи гнуть»,— він, за його власним визнанням, ставив у душу світлий парус, «бо в мене в серці сум».

Робота з підручником.

С. 199: прочитати біографічну довідку про П. Тичину.

Опрацювання понять з теорії літератури.

Ліричний герой — с. 201 підручника, рубрика «Теорія літератури» (переписати із другого абзацу визначення «Ліричний герой»).

Фізкульт. хвилинка.

Слухати ми перестали
І тепер всі дружно встали.
Будемо відпочивати,
Нумо вправу починати.

І легесенько прогнись.
Покрутились, повертілись,
На хвилинку зупинились.
Пострибали, пострибали,
Раз — присіли, другий — встали.

Руки вгору, руки вниз,

Аналіз поезії «Не бував ти у наших краях!».

Виразне читання твору на с. 199 – 200.

«Не бував ти у наших краях!» — це поетичне звертання до уявного співбесідника. Ліричний герой говорить про свій улюблений степ, де небо без краю, де високі козацькі могили-кургани, де живуть мужні, працьовиті й співучі люди. Саме в них треба вчитися бути стійкими в життєвих випробуваннях, любити Батьківщину.

Ідейно-тематичний аналіз поезії.

(В зошиті посередині рядка написати назву поезії («Не бував ти у наших краях!»). Спочатку наступного рядка записати тему, основну думку і визначити жанр поезії П. Тичини).

Тема	
Основна думка	
Жанр	
Художні засоби (пригадай, які є художні засоби та усно знайди їх у вірші)	
Метафори	підказка: «серце б'ється», «степ простягнувся»
Епітети	підказка: «блакитні простори», «весняній ночі»,
Порівняння	підказка: «могили, як гори»

Бесіда:

(усно дати відповіді на питання):

- ❖ Чи простежується у вірші розмова з вигаданим співрозмовником?
- ❖ Про що розповідає автор співрозмовнику?
- ❖ Як у вірші змальовує автор людину?
- ❖ Які почуття викликає цей вірш?
- ❖ Яке ставлення автора до Батьківщини?
- ❖ Які кольори ви побачили у поетичному творі? Переконайте мене текстом.

Підсумки.

В зошиті посередині рядка напиши «Тест». Перейди за посиланням: натисни Ctrl і [Дистанційне навчання](#). Під конспектом 52 натисни кнопку «Життєвий і творчий шлях П. Тичини». Виконуючи завдання НЕ ЗАБУДЬ записувати відповіді до зошита, в якому ти працюєш.

Д / з.

Прочитати поезії П. Тичини «Гаї шумлять» (с. 200), «Блакить мою душу обвіяла» (с. 201).